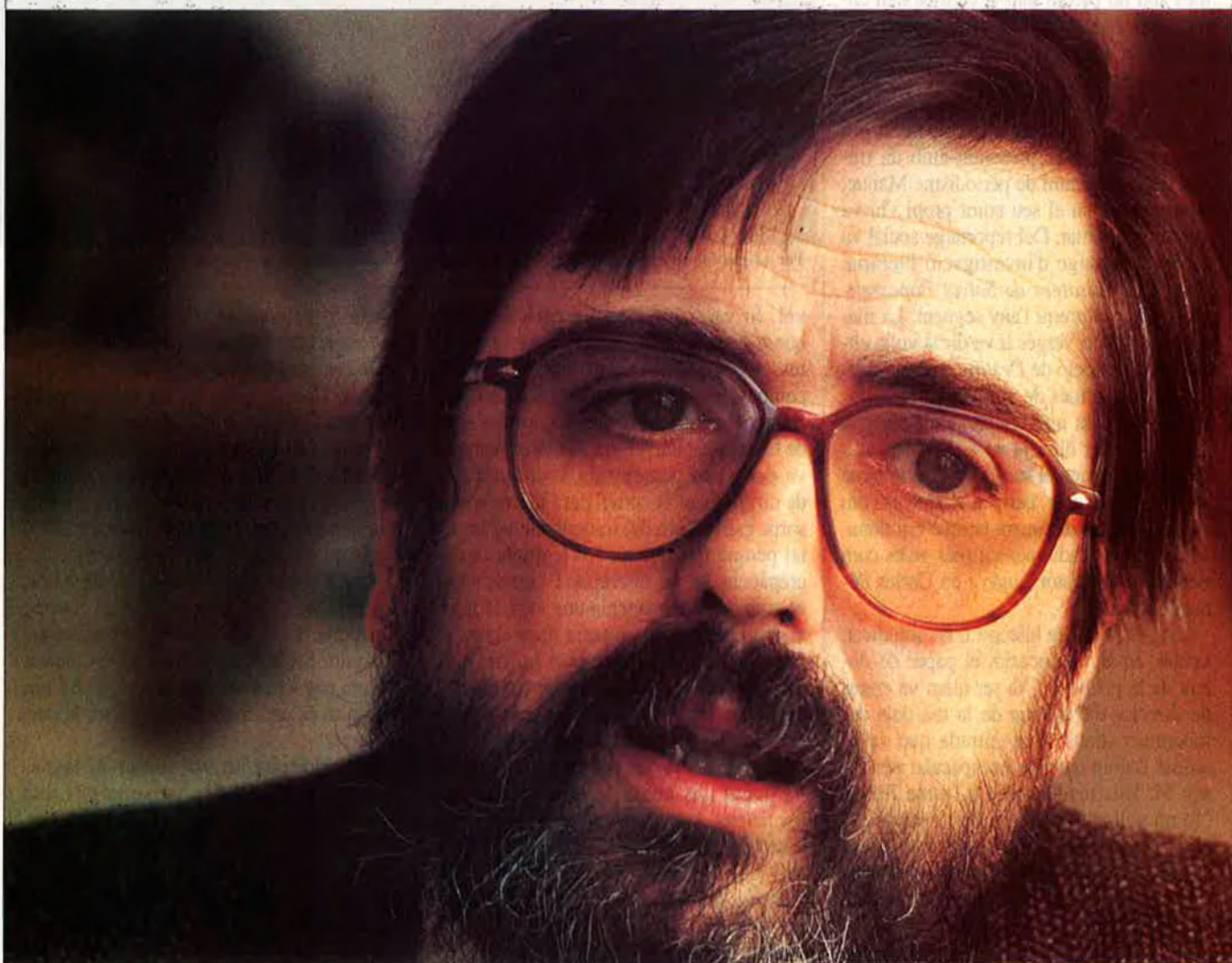

Agustí Pons, guanyador del Premi d'assaig Joan Fuster

“El periodisme no és una illa deserta”

Agustí Pons acaba de publicar el llibre *Deu daus*, guanyador del Premi d'Assaig Joan Fuster, que consisteix en deu retrats convertits en una eina de reflexió sobre el país. En aquesta entrevista, Agustí Pons parla de la seva professió, el periodisme.

En el llibre *Deu daus*, Agustí Pons retrata a Frederica Montseny, J. V. Foix, Jaume Miravittles, Salvador Espriu, Santos Torroella, Carles Fontseré, M. A. Capmany, Néstor Luján, Joaquim Molas i Jordi Pujol. JORDI MOREIRA

De *Deu Daus* és el llibre de retrats amb què Agustí Pons va guanyar el Premi d'assaig Joan Fuster. Agustí Pons es va iniciar en el periodisme de molt jove. Quasi com la llegenda. Als tretze anys volia ser periodista. Naturalment, a l'escola feia revistes. Als catorze, va entrar de grum en una agència de notícies. Als setze, va presen-

tar-se al *Noticiero Universal* demanant feina. L'administrador del diari, Hernández Pardos li va preguntar qui l'apadrinava. Ell va respondre que ningú. Hernández Pardos se'l va mirar de dalt a baix mentre li deia que pugés cap a dalt, a la redacció, que li agradava que hagués saltat a l'arena com els bons toreros. Va pujar i se'l van quedar.

Un dia l'administrador el va cridar per dir-li: "Avui és un dia important a la teva vida perquè entres en nòmina. A partir d'ara tindràs feina tu i els teus fills". Agustí Pons no pot deixar de somriure quan recorda aquest fet: "Aquesta anècdota té relleu més enllà de l'anècdota personal. En aquella època la feina en les redaccions anava de pares a fills. Els diaris eren un

món molt tancat". Una anècdota més: "Quan me'n vaig anar a l'*Avui* en acomiadar-me l'amo em va dir que me n'anés tranquil perquè ens tornariem a trobar, ja que el nou diari en català aviat seria d'ell". *El Noticiero Universal* ara només és història.

Al periodista se li nota que li agrada més reflexionar sobre les anècdotes que explicar la vida. La tímidesa el pot arribar a fer esquerp. Però, si convé, també és capaç de vèncer-la amb una gran riada, sonora i franca. Té 44 anys i molta vida al darrere, tot i així no perdrà mai la cara de nen entremaliat, encara que no s'hagi separat mai de la barba i li hagi agradat flirtejar amb la precocitat.

Un professor de l'Escola de Periodisme de Barcelona li va tirar la cavalleria per sobre per haver-se presentat amb un treball dolent al premi de periodisme Manuel Brunet. Ferit en el seu amor propi s'hi va tornar a presentar. Del reportatge social va passar reportatge d'investigació literària. Amb *Tres paisatges de Salvat Papasseit* va guanyar el premi l'any següent. La mateixa nit, Josep Vergés li va dir si volia entrar en la redacció de *Destino* com a redactor. Tenia poc més de vint anys. "*Destino* va ser la meua universitat. Vaig obrir la boca el primer dia i ja no la vaig tornar a tancar. Diuen que el senyor Vergés té fama de pagar malament, però en el meu cas em va pagar esplèndidament perquè em donava uns diners cada mes i a més veies com treballava el Néstor Luján i en Carles Pérez de Rozas".

A Agustí Pons la història li ha adjudicat, també, en alguna ocasió, el paper de dolent de la pel·lícula. Va ser quan va entrar de director d'*Oriflama* de la mà dels demòcratacristians. Una entrada que va liquidar l'equip anterior encapaçalat per Josep M. Huertas Claveria i Jaume Fabre. "Jo no vull anar d'ingenu per la vida —explica Agustí Pons com a preàmbul—, però sí que és veritat que si alguna cosa m'ha fallat és que mai he tingut visió política. No he sabut maniobrar políticament. El que va passar a *Oriflama* va servir per adonar-me de totes les implicacions polítiques que hi ha darrere un projecte".

"La història d'*Oriflama* és molt senzilla. Va ser una revista creada per una gent, concretament pel bisbat de Vic. Aquesta revista va anar creixent i la van posar en mans d'uns periodistes professionals que eren l'equip del Huertas Claveria i en Jaume Fabre. En un moment donat el grup fundacional no estava d'acord amb la manera com es feia la revista. Va ser quan hi va entrar l'Anton Canellas i en Miró Ardè-

Per a Agustí Pons en els seus retrats li agrada ensenyar l'altra cara de la moneda.

vol. Jo vaig entrar com a periodista d'aquest grup de gent. Hi va haver unes batesses considerables i al final aquest nou equip es va imposar. Jo vaig intentar professionalment una obertura cap una sèrie de temes més universals. De totes maneres va durar poc perquè vaig veure que això de dirigir és molt complicat i no me'n vaig sortir gaire. Això del franquisme va ser fatal perquè feia que no fos legítima la discrepància. Jo puc discrepar. És evident que el grup del Huertas tenia una idea de la revista i el nou grup en tenia unes altres. Jo estic disposat a admetre-ho i no em sembla vergonyant. No em peneixo del que vaig fer. Crec que va ser un episodi no gaire exemplar per part de ningú".

Quant se li diu que per fer aquests retrats ha tingut uns punts de mira privilegiats (*Noticiero, Avui, Destino, Oriflama*) i com a cap de gabinet del conseller Max Cahner, Agustí Pons fa sortir el soldat de la Cartoixa de Parma, que va a Waterloo i no se n'assabenta.

Potser per aquesta raó, el periodista, després de la seva experiència a la Conselleria de Cultura, ha abandonat, de moment, el camí del periodista que comença d'adolescent com a grup i acaba la seva vida dirigint la màquina frenètica d'una redacció. La seva vida periodística actual està situada en un altre camp de batalla. En la contraportada del diari *Avui*, en la secció *Figures i paisatges*, on cada dia retrata un personatge notíci. A més és responsable de l'àrea d'opinió del mateix diari.

Agustí Pons es considera un supervivent.

Quan li pregunto si s'ha tornat una mica *outsider*, contesta ràpid: "No es pot ser un *outsider* perquè si ho ets te les acabes carregant. Has de saber on ets i assumir-ho. El periodisme no és una illa deserta".

Però el seu llibre té un regust d'*outsider*. Els seus *Deu daus* no són llançats a la sort del destí. Són allò que es podria dir una tria ben personal i quedaria correcte. Però segurament és més que això. Barrejar Federica Montseny, J.V. Foix, Jaume Miravittles, Salvador Espriu, Rafael Santos Torroella, Carles Fontseré, Néstor Luján, Joaquim Molas i Jordi Pujol en un mateix volum pot ser també una provocació. Com a mínim és una manera de respirar el país diferent.

El periodista no vol donar-hi transcendència: "Són deu personatges que m'han ajudat a entendre el país, què erem, d'on venim. Vaig posar *Deu daus* perquè són deu persones que per sort han ensopegat amb la meua vida i m'han influït més enllà dels límits professionals". No se sent reivindicador de ningú. Accepta la fascinació que sent per a tot ells: "No pots fer una biografia si no t'has enamorat del personatge. Em primer lloc el periodista té prou feina per explicar la realitat tal com és. La feina del periodista és intentar explicar perquè aquests personatges han estat interessants. No jutjar-los. Hi ha personatges dels quals, fins i tot, m'he reservat la meua opinió, perquè cada vegada me n'adono més que és el que té menys importància. El que és important és situar aquests personatges cara al lector, fins al

JORDI PUJOL

punt que aquest pugui dir: ara els entenc més. Jo parlo més de la vida priva de Foix, per exemple, perquè ajuda a entendre la seva obra literària. En canvi, aspectes que podien ser molt escandalosos d'altres personatges no els he explicat perquè penso que no tenen cap transcendència per entendre'ls. Un periodista no és ningú per a repartir medalles. De medalles ja en va repartir prou Franco i després aquest pseudo-marxisme que ens intentava condicionar a tots. A mi m'agrada intentar explicar les coses en la seva complexitat".

I així és com Agustí Pons en el seu retrat a Jordi Pujol escriu: "Pujol no és, com Prat de la Riba, un administrativista que utilitza la burocràcia a favor de l'estat, sinó un impulsor que assumeix la tradicional malfiança del país envers aquella burocràcia i que, en el fons, confia més en l'energia personal i col·lectiva, social, que en les possibilitats que pot oferir el marc legal i administratiu. Constructor d'un poble. Aquesta és la temptació. ¿Com Stalin? He dit Stalin i el lector es pot sorprendre..." O es pregunta més avall: "¿Amb què i amb qui ha comptat Jordi Pujol per a desenvolupar el seu programa? Bàsicament amb ell mateix. I no es prengui aquesta afirmació com un elogi o com una crítica sinó com una constatació no valorativa". Es podrien posar més exemples d'aquestes frases agosarades, que no són clarament crítiques però que inciten a anar per camins poc garbellats.

Ell, que ja ha dit que no tenia voluntat d'*outsider* sinó de fer de periodista, espera

l'impacte del seu llibre amb certa expectativa: "Estic expectant i espantat per aquest llibre. És una mica valent, una mica temerari, sense traure les coses del seu lloc. Fer retrats de personatges vivents sense haver de dir que estàs a favor o en contra és, si més no nou". I hi afegeix que el periodisme "és l'art del matís".

Malfiança és una paraula bonica que Agustí Pons fa sortir en el seu llibre. És bonica perquè, tot i estar en desús, matisa a la perfecció i s'allunya de la desconfiança, un sentiment molt més pervers. I, a Agustí Pons se li nota que es malfia de la política, que no vol dir que en desconfia. Al principi ell parlava d'ingenuïtat, de manca de visió política. Al cap d'una estona de parlar amb ell és fàcil afegir a la llista: l'escarment. No li preguntem. És millor deixar-ho com una sensació. Ell de tant en tant, al llarg de la conversa, hi insisteix: "En aquest país, quan la gent de la cultura s'ha deixat manipular o ens hem deixat manipular pels polítics, o ens hem deixat arrossegar per una mandra intel·lectual de no llegir prou el que diuen els nostres col·legues, tot ha quedat reduït a estar a favor o en contra". Respecte a la malfiança pura i dura, Agustí Pons és clar: "Em malfio del món de la política. Crec que aquesta divisió que hi ha hagut en aquest país entre convergents i socialistes ha estat nefasta. Ha estat negativa perquè des dels mateixos sectors culturals no s'han creat discursos més autònoms de les necessitats polítiques de cada moment. A mi, se'm pot dir que jo vaig estar en una Conselleria i

que vaig prendre partit. Però jo tinc la impressió de no haver estat sectari. El sectarisme és paralitzador".

Un personatge estimat per Agustí Pons era Maria Aurèlia Capmany. Quan va escriure el retrat ella encara era viva. El retrat de M. Aurèlia Capmany es titula: "Retrat de grup, amb Maria Aurèlia Capmany en primer pla". El grup és el que s'anomena la generació dels setanta. "Maria Aurèlia Capmany és una de les persones més decisives en la configuració del pensament del país. Sense saber quina és la seva aportació no s'entenen algunes coses. És evident que la Maria Aurèlia Capmany va tenir una influència molt gran en l'anomenada generació dels setanta, que és el que jo intento explicar". Pons matisa que no se sent d'aquesta generació, tot i que per edat li pertocaria: "Em sento més dels seixanta, d'aquella generació que es va diluir".

Agustí Pons té clar quins han estat els seus mestres decisius: "Jo sortia d'aquesta petita burgesia a què ens vam oposar. La Maria Aurèlia Capmany va salvar molts del *sole-turisme* en què el principi bàsic era que el catalanisme és un invent burges. La Maria Aurèlia em va ensenyar que hi havia una tradició catalanista d'esquerra i molt més que això, que hi havia catalanistes de tota mena com diu la cançó de Pi de la Serra. Una altra persona que em va marcar molt va ser en Néstor Luján, que em va ensenyar a ser fidel a un mateix en el sentit epicuri de la vida. I també em va influir Max Cahner, que em va fer veure que hi ha coses serioses i coses frívols i que hi ha un moment per a tot. Però que una excessiva frivolització de les coses et fa ser ineficient, ser una persona de segon ordre".

En el camp estrictament periodístic, Agustí Pons es queda amb Segarra. "Els seus articles curts són una meravella. Era un periodista extraordinari". I, també amb Pla, Xammar, alguns articles de Rovira Virgili, Oriana Fallaci. I, també, es queda amb els diaris: "Els diaris contràriament al que la gent pensa porten moltes coses". Inevitablement surt a la conversa en Gaziell i el periodisme. "Gaziell és el periodista més complet. Pla i Xammar no van fer mai feina de redacció. Gaziell va ser un gran escriptor, un gran director de diaris. Un dels drames de la societat catalana és que els dos periodistes més influents que hi ha hagut en el aquest país són Gaziell i Ibàñez Escofet, tots dos han exercit el seu mestratge, que era absolutament català, en llegua castellana. I, aquí, estem". El periodista ha tocat el viu.

Assumpció Maresma